

Dokumentation av miljöuppföljning av Bygglöv- och tillsynsnämnden (BTN) i samband med klimat- och miljöutskottets sammanträde den 30 maj 2023.

Reflektioner och rekommendationer från kommunens miljöstrateger

Sammanfattning

Kommunens miljöstrateger ser överlag positivt på det miljöarbete som utförs på BTN och tycker att nämndens verksamheter bedriver ett bra miljöarbete. Miljöstrategerna ser positivt på nämndens arbete med att minska miljöpåverkan genom kravställande i upphandling och aktiva val vid inköp, att miljöutbildningen är utrullad, tillsynskontrollen gentemot lantbrukarna, på det systematiska arbete som bedrivs vad gäller inventering av enskilda avlopp, på arbetet med förorenade områden samt att nämnden planerar och utgår från hållbara resor i tjänsten.

Miljöstrategerna uppmuntrar BTN att fortsätta med det goda arbetet som bedrivs inom nämndens verksamheter. Den interna miljöorganisationen är på plats och miljöstrategerna uppmuntrar nämnden att ta vara på dessa resurser genom att inkludera och involvera förvaltningens miljösamordnare i större utsträckning än vad som görs. Miljöstrategerna rekommenderar att bjuda in miljösamordnare till förvaltningens ledningsgruppsmöte i syfte att kunna lyfta utmaningar och framgångar samt för att diskutera/presentera vad den interna miljöorganisationen prioriterar framöver och därigenom få stöd i det fortsatta interna miljöarbetet.

Samverkan mellan BTN och MEX i frågor gällande förorenade områden är nödvändigt och viktigt och miljöstrategerna uppmuntrar att samverkan fortlöper och eventuellt fördjupas med hänseende till att det med stor sannolikhet kan behövas initieras ett åtgärdsarbete kopplat till förorenade områden efter markundersökningarna.

Det är inte alltid en verksamhet får de önskade extra medlen och Miljöstrategerna rekommenderar därför BTN att fundera på och upprätta en plan vad gäller uppföljning av "gamla" uppföljningsärenden kopplat till enskilda avlopp som fått anmärkning, utifall det skulle visa sig att verksamheten inte får extra medel för att anställa en extra resurs.

A. Kommunen har som mål att 2025 ska de geografiska växthusgasutsläppen minska med 25% jämfört med 2019. Utsläppen från transporter står för majoriteten av de geografiska utsläppen i Huddinge och är därför ett viktigt område att jobba med. I miljöprogrammet finns även mål om att kommunen och dess helägda bolag ska minska de konsumtionsbaserade utsläppen från varor och produkter inom sina verksamheter.

- *Hur jobbar nämnden med att minska växthusgasutsläppen från tjänstefordon och tjänsteresor samt från övriga transporter inom verksamheten? Görs något aktivt arbete för att främja klimatsmarta resealternativ? (T ex tåg i stället för flyg, cykel vid tillsynsbesök m.m.?)*

Reflektioner och rekommendationer:

Kommunens miljöstratger ser positivt på att BTN planerar för samåkning och att personalen utgår från hållbara resor, genom att cykla och åka kollektivt i den mån det går. Miljöstrategerna har förståelse för de risker som finns vid tillsynsbesök och att det därmed inte alltid är möjligt att använda annat transportmedel än bil.

Det är även bra att BTN erbjuder digitala möten där det går och på så viss undviker fysiska resor.

Miljöstrategerna tycker att det görs ett bra arbete och uppmuntrar BTN att fortsatt jobba med beteendeförändringar kopplat till resandet genom information, planering och samåkning.

- *Hur arbetar nämnden med att minska utsläppen från varor och produkter inom sina verksamheter?*

Reflektioner och rekommendationer:

Kommunen miljöstratger ser det som positivt att inköpen som görs är i enlighet med miljöprogrammets mål samt att BTN minskar på utsläppen från inköp genom att gå över från engångsprodukter där det är möjligt utifrån verksamhetens behov.

Kommunens miljöstratger tycker att det är bra att inköpen görs enligt miljöprogrammet. Det kan dock många gånger vara svårt för den enskilde inköparen att välja den mest hållbara produkten och veta vad som är bäst eller har lägst klimatpåverkan.

Miljöstrategerna rekommenderar därför BTN att jobbat aktivt med att hela tiden utveckla avtal och utbilda personalen så att det görs medvetna och aktiva val vid inköpen. Genom att till exempel se över inköpsstatistiken i den egna verksamheten går det att få en bra bild av vilka möjligheter som finns att bli mer resurssmart.

B. De lokala åtgärdsprogrammen syftar till att uppnå bättre status i kommunens sjöar och vattendrag. Dock når majoriteten av kommunens sjöar inte god vattenstatus. Statusen av sjöarna påverkas både av historiska synder samt genom nytillförsel av näringsämnen bland annat via läckage från jordbruket och enskilda avlopp.

- *Förra året nämnde BTN att nästa tillsyn gentemot lantbruken ska göras under 2022. Kan ni berätta mer om hur det arbetet har gått.*

Reflektioner och rekommendationer:

Det var mycket intressant och lärorikt att höra om tillsyn gentemot lantbruken och att den visade på få brister samt att tillsynskontroller ger resultat och bidrar till bland annat minskat näringsläckage från lantbruksverksamheter.

Den senaste tillsynskontrollen gentemot lantbrukarna gjorde 2017 och det skulle det vara intressant att veta om det finns möjligheter till att bedriva tillsynskontroll oftare än vart 5 e år. Om möjligheten finns rekommenderar miljöstrategerna att tillsyn hos lantbruken görs med jämnare mellanrum. Detta i syfte att säkerställa att lantbruken inte har brister som inte åtgärdas på flera år.

➤ *Hur är statusen gällande godkända enskilda avlopp?*

Reflektioner och rekommendationer:

Miljöstrategerna ser positivt på det systematiska arbete som bedrivs vad gäller inventering av enskilda avlopp. Det är även glädjande att höra att BTN eventuellt kommer att få extra medel för att kunna anställa en person som arbetar med uppföljningsfrågan.

Miljöstrategerna rekommenderar BTN att fundera på och upprätta en plan vad gäller uppföljning av "gamla" uppföljningsärenden utifall det skulle visa sig att BTN inte får extra medel för att anställa en extra resurs.

C. I kommunens miljöprogram finns mål om att fasa ut farliga ämnen och minimera spridningen av miljögifter som kan skada människor och natur. Handlingsplan gifter i miljön kopplar starkt an till detta mål, liksom indikatorerna för förorenade områden.

➤ *Hur går åtgärdsarbetet med handlingsplanen?*

Reflektioner och rekommendationer:

Kommunens miljöstrateger ser positivt på att arbetet med åtgärderna i Handlingsplan Gifter i miljön kommit i gång och tycker att det är glädjande att både ny miljösamordnare samt nya miljöombud utsetts vilka lägger grunden till att det bedrivs ett systematiskt miljöarbete på förvaltningsnivå.

Miljöstrategerna rekommenderar att bjuda in miljösamordnare till förvaltningens ledningsgruppsmöte i syfte att kunna lyfta utmaningar och framgångar vad gäller arbetet med Handlingsplan Gifter i miljön samt för att diskutera/presentera vad den interna miljöorganisationen prioriterar framöver och därigenom få stöd i det fortsatta interna miljöarbetet.

➤ *Hur går arbetet med förorenade områden, både vad gäller inventering och riskklassning samt markundersökning av riskklassade förorenade områden? Hur arbetar BTN med riskerna att förorenade områden påverkar våra sjöar och vattendrag?*

Reflektioner och rekommendationer:

Miljöstrategerna tycker att det är bra att BTN uppmanar kommunala verksamheter att följa HP Gifter i miljön samt att brister vid tillsyn krävställa på plats och att förelägganden inte väntas med. Miljöstrategerna tycker även att samverkan mellan BTN

och MEX är både nödvändig och positiv för att nå målen i miljöprogrammet kopplat till förorenade områden.

Kommunens miljöstratger ser gärna att samverkan mellan BTN och MEX fortlöper och eventuellt fördjupas med hänseende till att det med stor sannolikhet kan behövas initieras ett åtgärdsarbete kopplat till förorenade områden efter markundersökningarna.

D. I miljöprogrammet finns ett mål om att alla medarbetare som har varit anställda i minst nio månader ska ha genomgått kommunens grundläggande miljöutbildning under 2023.

- *Hur ser planerna ut för att arbeta med miljöutbildningen och höja miljökunskapen hos dem anställda?*

Reflektioner och rekommendationer:

Kommunens miljöstrateger är positiva till att nämnden har ett systematiskt arbetssätt att nå ut med miljöutbildningen och tycker att det är klokt att ha med det som en aktivitet i verksamheternas arbetsplaner. Resultatet såg lovande ut och målet om att alla anställda ska ha gått utbildningen 2023 upplevs nåbar.

Miljöstrategerna rekommenderar att nämnden fortsätter det goda arbetet och uppmuntrar till att involvera miljösamordnare och miljöombud under hösten för att nå ut till de som inte hunnit gå utbildningen.

Bilaga

Dokumentation av miljöuppföljning av Bygglov- och tillsynsnämnden (BTN) i samband med klimat- och miljöutskottets sammanträde den 30 maj 2023.

Bygglovs- och tillsynsnämnden representerades av Annie Östlund (C), ordförande bygglovs- och tillsynsnämnden, samt av Staffan Stafström, miljöchef.

A. Kommunen har som mål att 2025 ska de geografiska växthusgasutsläppen minska med 25% jämfört med 2019. Utsläppen från transporter står för majoriteten av de geografiska utsläppen i Huddinge och är därför ett viktigt område att jobba med. I miljöprogrammet finns även mål om att kommunen och dess helägda bolag ska minska de konsumtionsbaserade utsläppen från varor och produkter inom sina verksamheter.

- ***Hur jobbar nämnden med att minska växthusgasutsläppen från tjänstefordon och tjänsteresor samt från övriga transporter inom verksamheten? Görs något aktivt arbete för att främja klimatsmarta resealternativ? (T ex tåg i stället för flyg, cykel vid tillsynsbesök m.m.?)***

Svar: Bygglov och tillsynsnämnden (BTN) har fyra avdelningar under nämnden och nämnden kanske jobbar mer med gröna frågor än vad man tror.

Gemensamt för alla förvaltningar, de administrativa reser inte så mycket och att alla verksamhetsfordon ska vara fossilbränslefria 2025. Därutöver planeras det för samåkning så mycket det går. Man planerar att åka ut tillsammans med kollegor om möjligt. Cykel och kollektivt används i den mån det går. Det görs riskbedömningar för hot etc. och ibland är det inte möjligt att använda cykel eller kollektivt, kan bland annat handla om att snabbt kunna ta sig ifrån en plats.

Det erbjuds alltid digitala möten. Ibland är det så att lagen inte erfordra digitala möten, t.ex. kan det handla om att avtal behöver skrivas på.

- ***Hur arbetar nämnden med att minska utsläppen från varor och produkter inom sina verksamheter?***

Svar: Har inte speciellt mycket inköp, men de inköp som görs ska vara enligt miljöprogrammet mål. Våra livsmedelsinspektörer har för några år sedan gått över från att använda engångsrockar som slängdes till att använda kockrockar i tyg som tvättas och återanvänds. Dock är vissa engångsprodukter nödvändiga i tillsynsarbetet, t.ex. engångsmunstycke eller handskar och hattar vid livsmedelskontroll, dock bara en liten del av alla inköp.

B. De lokala åtgärdsprogrammen syftar till att uppnå bättre status i kommunens sjöar och vattendrag. Dock når majoriteten av kommunens sjöar inte god vattenstatus. Statusen av sjöarna påverkas både av historiska synder samt genom nytillförsel av näringsämnen bland annat via läckage från jordbruket och enskilda avlopp.

- **Förra året nämnde BTN att nästa tillsyn gentemot lantbruken ska göras under 2022. Kan ni berätta mer om hur det arbetet har gått.**

Svar: Nämnden har gjort besök på alla 31 lantbruksfastigheter, fokus vid tillsynen har varit näringsläckage, utfodringsplaceringar m.m.

Ingen av gårdarna använder tillväxtmedel och generellt visade besöken på väldigt få brister. Två till tre ställen visade på brister på lite olika områden så som bristande gödsel förvaring, dock inga allvarliga brister och det var en klar förbättring till skillnad från den senaste tillsynsrundan som gjordes 2017. Resultatet av 2022 års tillsyn på lantbruksfastigheter visar på att tillsynskontroller ger resultat.

- **Hur är statusen gällande godkända enskilda avlopp?**

Svar: Det finns ca 1300–1500 registrerade enskilda avlopp och nämnden har två anställda som jobbar med frågan. Det hinns med ca 180 inventeringar årligen och nämnden är nästan i mål vad gäller inventering av samtliga. Det finns en uppföljningscykel som kommer att komma i gång, där vi följer upp avloppen som fått anmärkningar (ca 70 st) och att fastighetsägaren gör de åtgärder som behövs för att bli godkända. Nämnden hade en extra resurs 2022 (juli) till 2023 (feb) som arbetade med uppföljningsfrågan. De två ordinarie hinner inte med att följa upp det ”gamla”. Det kan tilläggas att det ser ut som att BTN kommer att få extra medel för att kunna anställa en person som arbetar med uppföljning av dessa ”gamla” uppföljningsärenden. 70% av avloppen som har anmärkningar har en åtgärds tid på 6 mån till 2 år. Det blir därmed svårt att hinna med uppföljningen och målet i miljöprogrammet som sträcker sig till 2025, men vi jobbar på.

Två samfälligheter har kommit in med ansökningar om gemensamt enskilda avlopp vilket innebär att arbetet med att inventera enskilda avlopp är en löpande åtgärd som bedrivs hos nämnden.

C. I kommunens miljöprogram finns mål om att fasa ut farliga ämnen och minimera spridningen av miljögifter som kan skada människor och natur. Handlingsplan gifter i miljön kopplar starkt an till detta mål, liksom indikatorerna för förorenade områden.

- **Hur går åtgärdsarbetet med handlingsplanen?**

Svar: Det bedrivs ett förvaltningsövergripande arbete med handlingsplanen som i stor utsträckning är beroende av den interna miljöorganisationen på förvaltningen bestående av miljöstrateg, miljösamordnare, miljöombud. Arbetet med handlingsplanen har legat vilande under större delen av 2022 på grund av personalomsättning. Ny samordnare och nya miljöombud har utsetts och under 2023 har arbetet med att implementera åtgärderna i handlingsplanen åter kommit i gång och prioriteras högt av den interna miljöorganisationen.

Sammantaget är det 22 åtgärder som anses vara relevanta för MBF.

Av dessa har 11 åtgärder genomförts, 8 åtgärder är påbörjade och 3 åtgärder har ännu inte påbörjats.

Den interna miljöorganisationen prioriterar under året att fortsätta arbetet med att implementera resterande åtgärder. Målsättningen är att samtliga åtgärder ska vara påbörjade och att 20 ska vara genomförda.

I åtgärd anses eventuellt behöva behandlas på centralnivå då åtgärden berör kommunorganisationen.

- **Hur går arbetet med förorenade områden, både vad gäller inventering och riskklassning samt markundersökning av riskklassade förorenade områden? Hur arbetar BTN med riskerna att förorenade områden påverkar våra sjöar och vattendrag?**

Svar: Nämnden använder inte farliga ämnen själva, men vi gör tillsyn på till exempel företag och skolor. Vi kan uppmana kommunala verksamheter att följa HP Gifter i miljön, dock svårt att påverka privata aktörerna, beror på vad lagstiftningen säger. Hittar vi föroreningar/brister vid tillsyn ställer vi krav på plats, det är inget som väntas med. Blir ett föreläggande.

Nämnden ska inventera 21 fastigheter varav 11 planeras att inventeras under året och 8 ska åtgärdas innan 2025. I samverkan med MEX har vi beslutat om att påbörja markundersökning på 4 förorenade områden. Vi tror att målet i miljöprogrammet kommer att nås.

D. I miljöprogrammet finns ett mål om att alla medarbetare som har varit anställda i minst nio månader ska ha genomgått kommunens grundläggande miljöutbildning under 2023.

- **Hur ser planerna ut för att arbeta med miljöutbildningen och höja miljökunskapen hos dem anställda?**

Svar: MBF jobbar gemensamt med denna fråga. Utbildningen är utrullad och finns med i våra arbetsplaner. Frågan lyfts i ledningsgruppen där det tas vidare till respektive avdelningar/enheter om att påminna de anställda att genomföra utbildningen. Målet är att samtliga tillsvidareanställda på förvaltningen ska genomfört utbildningen 2023. Senaste statistiken är från maj och BTN ligger skapligt till, där ca 78 % av de anställda genomfört utbildningen.

Utöver heltidsanställda ber vi även vikarier och nyanställda att gå den.

Frågestund

Frågor: Min granne har rivit sin sitt hus och ska installera solceller. Kommer det i bygglovsansökan ges tips på miljöförbättrande åtgärder? Tex husets lutning, uppvärmningskälla m.m.

Svar: *En fråga för till bygglovschefen. Har inte jättebra koll. Solkartan går ju alltid att tipsa om, men det kan finnas vissa planbestämmelser som kan vara ett hinder. En bra fråga att ta upp nästa år.*

Finns gräns för vad bygglovshandläggare ska göra och inte ska göra. Det är en minerad väg att gå, för vi får inte pröva våra egna förslag vilket leder till att man är försiktig att tipsa om.

Kommunen har energi- och klimatrådgivare som jobbar med den frågan, finns det kanske ett sätt samverka med kommunens EKR?

Fråga: Farligt avfall är en anmälningspliktigt – hur följer ni upp det?

Svar: *Anmäla till naturvårdsverket är ett krångligt system. Om vi ska få tillgång till data behöver vi kontakta naturvårdsverket. Det är lika krångligt för tillsynen som andra verksamheter.*

Krångligt för små verksamheter att rapportera och följa upp kravet av farligt avfall.

Fråga: Vad tror du är framtida utmaningar för kommunen och er verksamhet?

Svar: *Dagvatten är den stora frågan. Dagvattenhantering är den stora boven av näringsämnen. Ju mer vi hårdgör ytorna desto större utmaningarna kopplat till dagvattenfrågorna.*

Fråga: Masshanteringssystem och tillstånd kring det, hur arbetar ni med dem frågorna?

Svar: *Vi är inte inblandade i dem frågorna. Vi har tillsyn på platser där massorna hanteras, krossning, mellanlagring m.m. det är kanske en fråga för SBA.*

En större fråga än för bara kommunen. Mycket transporter kopplade till dessa frågor och är inte en tillsynsfråga.

Platser för denna typ av verksamhet är problematiska. Mycket buller kopplat krossverksamheter. Vi når mycket längre genom andra åtgärder än tillsyn tex. genom markanvisningsavtal och liknande.